Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

С.ВЕТА

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Советаи Министрий Советаи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 19 май, 1973 шу. ● № 60 (5321). Мах 2 коп.

ХЬАЛХЛЕ ДIАХЕЦАЦ

ГОРОД ГРОЗНЕ СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНА ХАЛКЪА СУДЕИ ШАЬЛА РАЙОНА ХАЛКЪА СУДЕИ ХАЛКЪА СУДАХОЙ ХОРЖАРГБОЛА ДИ БЕЛГАЛДАРАХ ДОЛА
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Советаи Президиума

УКАЗ

Город Грозне Старопромысловски район халкъа суда, Шаьла район халкъа суда халкъа судахой дуккаIа улийтарца а Старопромысловски район халкъа суда халкъа судахо тIера валарца а дувзаденна, «РСФСР районий (городий) халкъа судани харжарах йолча Положене» 68-чен 69-чен статьашка а «Керда хьажа-ча районашкен городашкен РСФСР районий (городий) халкъа судани шIашагIкхоькара, кхы тIа я халкъа судахой халкъа заседателаш харжарен полномочей да чакхъьалделъа тIерабабин

КОЛЛЕКТИВА ПАТРИОТИЧЕСКИЙ КЪАХЬЕГАМЕИ КХЕТАМ БАЛАР

Патриотизм — ах шоай дахье дуккаеашш цунна муттахьех ца-лар хьуьнокхан йоьа социальни нравственни уйла. Цо хьехьох вай дьвей хьалхьийчеч механизма, цун историчара, хал-кьашта безам.

Патриотизм — из дз ший халкъа кхаргдулвина социальни, экономически, культурни хIамаех доккхал дар цун революционни тIема, къахьегIа традиций сий шар, ше вав моттигаш дог тIара дуккаеаар.

Советски сага болталгIа йоьа дагIуьр я интернационални ма-Iам долаш из хилар, кхыча халкъий кIамаи культурайн традицеи сий деш хилар. Советски мах хийра тIулакха ца шоьлнош кIамаш тIех ларяха тIертилга. Массара а вIашш поьхьастан де кийча да советски халкъаш, коммунистически общество хьалха тIулакха вIашш да пар хIотташ.

Патриотизма, интернационализма, коллективизма уйла йо-лаш нах хьалхьебара тIулакха мах баь вергвоаеаш бокха са кхъьегIама «локотIе». КъахьегIа-ма лорхIам ресаете. Цо халкъ коммунизм шерра хьалье йоьла-оьнарча юкъагIа коллективизма уйла йолаш къахьегIахой хьал-кхеболоь.

Укх мт1ошеча ма болх теча Нохч-тIалгIай химзавода къах-ьегIамаш оьмалех йоалуш тIулак-хаш — тIехьар шин опыт кхач-коьа дIавоь, тIехьависача новкъо-ста ло де, хьалхалатталгIата из тIехьахьехе пертилга. Шоай болхочоьга патриотически къах-ьегIамаш кхетам балара доккха партийни, профсоюзни, комсо-мольски организацеша а аймини-страцеша а вена балхах доаьа бер-кат дерг да цар дикачу тIулак-хаеашкара.

Зоьгье кийч а ях, хьалъоттаьх-лаге «Дай-мехка тIе» тIа дакъа лаьцарехь производстве хьалта-ваш, доьмно ер безам ба-раюта. «Вежарий Совье — ком-мунизма кердаяа кхоалам» ала-ча темах декци вийлар гулбеина-раюта, къахьегIамдоша концерте дакъа лацарна. Укх тIехьарча хала культура болхлой го аьнн я ярглешка, станацика. Цига шер ортабох цIе уоьлоьаш, арахеч «Къахьегама листокаш», «Молн-ешш».

Къахьега дика вIашIехьабьак-ьхаб шоай болх Новотроицински культура Дворене. Юртбоахама къахьегамхоша лаьхьа планаш уьггаю Дворена директора П. Сайнулаевася художественни руководителя М. Абубакарова-ся библиотека заведующайца Б. Эртихъаевайца цхьана. Из план къаьхььыкханза а йитаг шар.

Ишта дика болх бен хьайогIа Ишхой-Юрта, Истн-Су, Суворов-Юрта, Кошкельды юртахьара культура IIIеной болхлой кол-дехтиаша а. Шолхазхьара тIе-гIа барклаг а салаш безамна тIаийбу уж юрта боахамий къахьегIамхоша.

С. БОЛДЫРЬКОВА,
Гудермесски района культура отдела инспектор.

ХЬОАЧАШЪЯЬЙ ПХЕ БЕТТА ПЛАН

Аранеча мехкахьта продукци дуккаеаен ликаргIен хилийтара, укх шера алаяи тIаийна социалис-тически декларацеи хIама хьала кхоачашдаар ерриге шолг тро-наш зенчаеа яьхай Н. Анисимо-ва цIенарIа Новогрознецки мехкахьта закхолIахье завода пекий. установкай коллективанн. Царна кхъе хьалхалаттаяреч а Л. Н. Васильевас кулгалдеча № 43 - 5 йолча установка кол-лектив. ХIоаздехьа июнь бетта хьалхарча декада заданн тIех-кхоачашъяьй цо.

Ишта дика къахьегаш ба Ру-мянцев Петр Иванович кулгалде-ча хьоалагIча цеха технологаш. Цо-ча мая деза хьалхуча бетта йогаг къахьегIа Борисова Г. ГОНЧАРОВА

Новогрозненски мехкахьта чакIдолучна завода планаш отдела экономист.

ТРАМВАЙ ЛЕХКАЧОХ СКУЛЬПТОР ХУЛ

Москве хIанз болх бещ я 14 эзар гарта про-фессиональни живописец, скульптор, график, авкоратор, художес-твенни форма кхъьбола болхлой ший мугIарвата юкъе лоацаш йоле СССР художенний Сою-за IV съезд. Кхы а дуьхьарIа нах — т ху-дожникаш, скульп-тораш, чеканщикаш — ба керттерча балхах шоаш муьнза боачча кана шоашта дуьхьалеэача ис-кусства кIанте чуьрг бахкаш. Iалашъе ду-хьача самодеятельни ху-дожникий цхьан вина-лах, ленинградкаь Лим-чина Надеждас дувц АПН корреспондента Кирпичникова Иринас.

Цун скульптурашъ хьокха оттаьх а Кипранова цIеранIа культура IIIагIа. Уж, вешта, цу балхий автор — Надежда Михайловна Дим-чина а санна дика бова культура IIIагIа массаза а хуларшта — трамвайни парка болхлошта. Дук-кхача шерашка болх баьь цо трамвайни парке вагоновазвати йолаш.

Бер йолча хана деиз рисованеа на тIакхуьъа хинна Надя. Дай боаннаг берий цIагIа кхийнай из хьал. 1941 шера тIом Ленинграда геттара гангахьа хинна ча-на, берий IIIа тIакхача тIом боа-дача тайна мехка юкъе йIадигад. Школерча барокъаш доахаш те-гаш йолча урокаш тIа баржкан баеои Надяначул дикагIа загала-на хоьш пхьаккха а хинна-вап. Ихьабакъа, оттара дукхагIа де-заш хинна цунна шийна хьа-бIаргайна хIама — ший подру-гаш, хьехархой, воспитателаш — ше малрра хьатIайоаккхаш сурт дуллигга.

Ленинграде юхаеча, трамвай лехкарий курсашка деша а яха, дукха ха ялалехьа цхьоалагIча класса водитель а хинна йIаэтгай Надя. Хьаьта ший муьлъа мел йо-да ца хьалхагIа а санна рисовне-ча дIайохийтаяь хинна цо.

Трамвайни парка болхлой куль-тура IIIагIа къаьстача курсашка дIачуйнйар Надя, цига рисовани дарал совгIа, тайпарах хIамаш е а Iомалуьи хинна из. Топпарах ретах цо беш хинначул цуьи поьхьа-тIий хинна: вагоновожати, депора ре-монтник, инженер-наьъхаэо.

Этгара хьалха цуьи талантах тайпшаеи новъкъостий бар, бекх-токхаме заказ тIадилар цар цун-на — шолг парко лелаю йIи йолаш волча Котликов Ивана, болхлочуьн трамвайнйка памятник йоьа.

Цеиханитта экзамен яр из. Лаьрхха уйла тIа а йохийтаюн суьрда Димчинас Котликов-ас Iалашъе дукха сурташ, болхлочоь - революционерах йздаь дагадогIаргаеар лешар, цуьи деза-лна хьоашал техар. Скульптура тIа болх бен ше йоаллаш кхетаьалъа по, цхьан талантех искусство дукхаеаргеи кдоачам ца хьалар. Тоьаш йIадо ваше, композице, анатоме закоиий знанеи. Учеб-никашта тIаиййзар из. КIиранде-ношка Эрмитаже йодар, IIIагIа цига ахаро дуьиеи скульптура ли-кагIйола говзалаш хьайийлар цунна хьалхашка. Цул тIехьарIа халкъа скульптура студе балха йIадар из...

Шийна деина этгара хьалхара скульптурни заказ — Котликов Ивана памятник хьаделга — сий-леича кхоачашдир цо. Болх ла-нап совгIа 3400 тонн болат де-лар. Чот йоацаш цунна электро-энергин металлошихтен кходнар цо. В. Ф. Кропачева дапп Верх-Исетски завода аьккхагIа волна мастерана, Социалистически Къахьегама Турпална А. А. Мух-ьаминка информаци дIахьа ийзо.

СУРТАШ ТIА: Машта дел спарлоьлочунн? тIулакхан? В. Ф. Кропачеи (ьарделхьара шоалагI-

Челябинскин Верх-Исетскин за-водий металлургаша ер шу дIа-дoaлуш социалистически яхье бовларах дахь договорах хIанзье докхха беркат дьхнад. Толам-ца кхоачашду тIаийна деккарш челябинск бовлар-доаделарша. Цо-ваккагIа йоьа тIекхетар В. Ф. Кро-пача керте латтаяь № 2 йолча маргеновски цеха коллективе № 1 йолча пишкий блокера пла-вар) КПСС XXIV съезда цIи лелаеча бригада членаш болат лоаладерий гIоьчий В. А. Соло-вьеи Г. Н. Антропови, болат лоаладер П. А. Сатанини социа-листически яхьа материалашка хьоажан ба. Лаьхье — Челябински металлургически завод.

Б. КЛИПИНИЦЕРА суьрт.
ТАСС фотохроника.

ФОТОИНФОРМАЦИ

АГИТПОЕЗД—АХАРХОЙ БОЛЧА

Бокхха болх дIабоаболабаь Гу-дермеса района культпросветболх-лоша бIаьстан балхан деча юрта боахама къахьегамдоша дикагIа салаIайтара. Къаьстта беламе лаучеи механизаторашца полит-информаторашца деча къамаь-лашка. Дунен тIа кердалор довз, хIыча районашка бIаьстан бал-хан минта дол хоп.

Дика болх бу тха автоклубо. Цу чу я киноаппаратура, телеви-зор, радио, шашкаш, шахматаш, гонияьхь довлк района тIаийна социалистически декларацеи тIа-дола плакаташ. Кхашкара бал-хан чакхдаьлаяна йоьча хана лъарца планн графин - маршру-тн я автоклубо. Укх тIехьарча хана «Октябра 40 шу» колхоза шурий - товарни фермашка лежеш ешаш, художественни самоде-ятельности кIанеташ уьггалеш хIинай автоклубна дола агит-бригада.

Дика чулоацам болан кар агитбригада «Гудермесский» совхоза шоалагIча отделене, «Новогрозненски» совхоза шоалагIча отделене, «Дружба» колхоз уьггалеш концерташ йийца лекеши. Геттара дика тIаийна автоклуба агитбригада гаьнарча юртташка. ХIара кIиранн шоьлношта худ из «Октябра 40 шу», «Дружба» колхозашка.

«КхоалагIа хоаздам бу шуьйхача дешнаг лелаяь чу бригада юртбоахама, атеистически, патри-отически темаех фильмаш гойт, самодеятельс мероприятеш чах-йодеш, беседаш юкъахьегIаршца, юртанкарча махаца. Къаьстача пьаьхь хьаштаан диззагIа кхоачаш-дара автоклублца цхьана болх дIабоаболабаь, болховIа хьашташ кхоачашдеча организацеш маши-наш. Дуьхьа ха йоацаш цу тайпа-на агитпоезд хилар. Новогрозненски поселке Товарни нIдераш гулбелар автоплакташ юхе, во-жаш — горбыткомбината выстав-кана юхе. Хьаьта къаьстта дуьхьа — автоклуба юхе. Керла журна-лаш, газеташ, ловза шахматаш, шашкаш, домино ер безам ба-раюта. «Вежарий Совье — ком-мунизма кердаяа кхоалам» ала-ча темах декци вийлар гулбеина-раюта, къахьегIамдоша концерте дакъа лацарна. Укх тIехьарча хана культура болхлой го аьнн я ярглешка, станацика. Цига шер ортабох цIе уоьлоьаш, арахеч «Къахьегама листокаш», «Молн-ешш».

Къаьстта дика вIашIехьабьак-ьхаб шоай болх Новотроицински культура Дворене. Юртбоахама къахьегамхоша лаьхьа планаш уьггаю Дворена директора П. Сайнулаевася художественни руководителя М. Абубакарова-ся библиотека заведующайца Б. Эртихъаевайца цхьана. Из план къаьхььыкханза а йитаг шар.

Ишта дика болх бен хьайогIа Ишхой-Юрта, Истн-Су, Суворов-Юрта, Кошкельды юртахьара культура IIIеной болхлой кол-дехтиаша а. Шолхазхьара тIе-гIа барклаг а салаш безамна тIаийбу уж юрта боахамий къахьегIамхоша.

С. БОЛДЫРЬКОВА,
Гудермесски района культура отдела инспектор.

ДИКАЧА НАХАХ

БУРУВДЕТТАР

Бер шерахь хьаьта болх яхоччам болаш да. Хьаьта шера шийна ма-шийна гIалгIай къаьстта цIенарIа Сихьала а йелаш болх хьожарш, цхьа-шийна хьаьта хьоажабаь хьаьта-ьхаб ялаш. Цхьаъа ма-тт-ьхаб ер балхан болаш сихьаздан а хуьт цунна, шийна а обществаш а пайдане а хуьт из, кIара чакх-далинчча денах салолам а хуьт.

1966 шера 11 класс дIетешьякхор Зоьуьлн Виктора, Башкалаюнча Зелада юкъе хьалхийнйар из. Зе шера международна промышленносте бах баьь цун дас—Георгий Ни-колаевича, Шеней Сельма цун от-дел лелаеча, Сийлахь-боккхача Дьйен тIема доаьъашцоно. Бер-гонича цIей къаьстгаюнга цIеста IIIахьехкад цо воIага, дерриге-ча бокъа къаьстгеа нийъ къаьстгам болга. Хоза хета алаш: гаьна да-кад-ьод хьоастаю латача сомага хьежижа, хIаьта дай дикаа тIе-тьяеча хьежижа.

Цудухьа, юкъера школа ше чакхъьалъкха ваьъча бурув деттачун гIоьчалга болх бе захар Виктор сейсанно-ста дерг. Виктора дика аьттув баьларг баргIатIайна, къаьстгера тIера йолча колхозанне пийсе-лар из. Мишта дьлар а по хоьш чакхдолийар оттаг. Болх салолIаме бар. Бурув тохар Нохч-тIалгIай-чене, Черюй-Балкхорошкахь, Калмыке.

Цул тIехьарIа Советски Эсхара муттаргаеча гIулакх деш хинна Виктор. Цигара из цIавера кхы а тоаьIагIа иназ тоавеина йолаш. Хьалха хинначул чоалалаеIагIча балха дика оьшу бу. Из балха вода буровой балхий Карабулакн-ски Управление. Кхо шу да цига по къаьстга. Хьаьта опытни масте-ра Золин Александр Петровича кулгалдеча № 167 йолча буровой тIа ьхелатIча разряда бурув деттарадал болх бен ва Виктор. Шеродгара шу дассад дала лакх-лора опыт, дикагIа карабергар болх.

Буруь деттадала болх бен Виктора ехетадар. Хоржа говзал бокъонна кхоачашдара дешара къаьстга дахьбе безнига. Из хала болх толамца цхьан тарбу по Грозненски мехкахьта техникуме дIанйахьи буен тIаьъ тоин «Iаьржа дошуь» лу цо.

Мастер Сухоголов Василий Петрович кхете латтача бригадах хинал дIа да хьаьта дика хани-тальни ремонт а вь бистеньякхор № 158 йоьа скважина. Цул тIеIаьгIа 5,5 миллиметр дIаяа штуцере гIоалла дIайнаьн буен 70 тоин мехкахьта дала йоьа-елар из. Скважина карарзаеча хана мастера В. П. Сухоголова дикагIа йоьча метолах пайда ядар бахьан долаш керфорацеи-ошн канализ цIенгIар лоабата марскелах.

Скважинаша капитальни ре-монт сча йоьа йIи бригадана юкъе яьжача социалистически яьже хьалнна мотте цIа на хенаш хьайогIа из. ДикагIбола буруь деттарап лоарIхан ба цу брига-де Кипятков Владимир, Мосн-енко Василий, кумбарап. Цар цIеран цеха Сийлан доска тIа йийхьай.

В. ВОЛОДИН,
«Сунжанефть» НГДУ скважинаша капитальни ремонт сча цеха начальгIола геолог.

«ДИЙНЪЕРАШ»

Укх шера къаьстта дика къах-ьегаш я «Сунжанефть» НГДУ скважинашта капитальни ремонт сча цеха начальгIа Iаьржа-ев Петрович Кипяткова. Хьалхийна межхдаьттен цунна хьайогIа га-ни дуккхагIа хилийтара дальче скважинашта капитальни ремонт яра доакхой декхорашца хьалхий-ча латт цунна. Царех дика лоарIхан из. Скважинашта капитальни ремонт яра бIь бетта ьлан 120 процента цу ялаш-ча цеха болхлоша. ПланагIа 10 скважина капитальни ремонт е сеача цар ремонт яьр 12 скважина.

Хьалхара а мехкахьта дуккха-гIа хилийтара хьинаре къаьстгаш я мастера Панфилов Сергей Дмитриевича кулгалду бригада. ДIабоаболабаь май бетта деннаш-ка тIехьара ремонт яь яьлар из Замаикулерча № 60 йолча (хьалхаеIа межхдаьтта - из луш болх ца беш ьлаьтта) скважина 7 тонн солонн кислотан 200 кило-граммн плавиконн кислотан ска-жинне Iачу а дахийта этгара хьалха кислотан обработка ма бинеческа мехкахьта а луш болх бе йоьлаеларг скважина. Хьаьта дийнахьи буен тIаьъ тоин «Iаьржа дошуь» лу цо.

Мастер Сухоголов Василий Петрович кхете латтача бригадах хинал дIа да хьаьта дика хани-тальни ремонт а вь бистеньякхор № 158 йоьа скважина. Цул тIеIаьгIа 5,5 миллиметр дIаяа штуцере гIоалла дIайнаьн буен 70 тоин мехкахьта дала йоьа-елар из. Скважина карарзаеча хана мастера В. П. Сухоголова дикагIа йоьча метолах пайда ядар бахьан долаш керфорацеи-ошн канализ цIенгIар лоабата марскелах.

Скважинаша капитальни ре-монт сча цеха йIи бригадана юкъе яьжача социалистически яьже хьалнна мотте цIа на хенаш хьайогIа из. ДикагIбола буруь деттарап лоарIхан ба цу брига-де Кипятков Владимир, Мосн-енко Василий, кумбарап. Цар цIеран цеха Сийлан доска тIа йийхьай.

В. ВОЛОДИН,
«Сунжанефть» НГДУ скважинаша капитальни ремонт сча цеха начальгIола геолог.

ЛОАЛАХОШКА—ХЬОАШАЛГIА

Наьсарни Советски район-наШкара самодеятельни артисташ вIашагI а кхийтта Ставропольски крае хьоашалгIа бахар укх деи-ношка. 70 сог па уж. Шоай ашта-рашца, халхарашца, шоай кхамй искусство дIайоьмийтаеи Ставро-поле, Минводе, Черкесске, Пятиго-рске гIоьчий чакхбаргба уж. Цар концертни программе тайп-тайпара 35 номер я.

* * *

Укх тIетхьарча ихьап-шта шера

ялаеча физически химия институтера IIдмахошца Московски текстильни институтаца цхьана кIийчьыл 50 процентгара кхачалаеа виескозни тай доллаа йх эна кIезигаста бесаздолийтаргдола радиацион-ни способ. Массача электронаа-ьна виескозни таьна воздействи а еш ьхьаъа мономера, хIинз ду-начча гIулакха — стирола молекул-ьех дIа а деттадуьл, таьштеп по-листиролан юкъе чIоагIа химн-ческа бувзам оттабеи дола ях-тинни дакъьаргап (радикалан). Таьна тIалотайича санна тIа-гIолда дIайохийт цунна керда свойствап луш, масала, бесала яа далара низ чIоагIбеи йоьа дIаьъа полимерни дIапараи.

СУРТА ТIА: Iапара фозерча чуйолийтача полимеризацена «МУРП» яха установка эксперн-ментана кийчьыл на института виескозгIолда Iилмаи болхло, хи-мически Iилмай кандидат Г. Г. Рябчиков.

О. КУЗЬМИНА суьрт.
ТАСС фотохроника.

КЕРДАДАРАШ ЛЕХАШ

Пятилелка кхоалагIча шера плаи хIинзаь дьлаеа кхоачашъяра шоай хьинарни низи кхо па бен къаьнег «Грозиефтегаз» производ-ственни управленене рационализато-рашен новаторашен. Цар дукха кердадараш производствена юкъе-кхуьъ, эргийах техникен техноло-гин цар предложенеех кIеставу чоалажега дешни, цекийн участ-кайн балха тIа чакхбаргба уж. Цар концертни программе тайп-тайпара 35 номер я.

* * *

Укх тIетхьарча ихьап-шта шера

ХОРЖАМАШТА КИЙЧО ЯРА

Моттигерча Советашка хурдолча хоржамашта хетадь лоарIхане агитационно - массови а организационни а балхан чакх-доак уьсу деношка республика ю-хьхьапарча партийни организа-цеша. КПСС райкомата горкомаша. Iерриге ду цар хоржамашта дерттIа кийчо яра цхьа нихьера цхьана болх чIоагIбара.

Иу денга хетаяь яр ух денош-ка КПСС Гудермесски горкоме хинна юхьанкарча партийни организацей секретарий семинар. Цига кхамьалан деш цхьаннаяна — горкомолхена председатIела нов. Имаилова, горисполкома секретара нов. Ихьалина. ГК КПСС секретара нов. Исаева. про-паганда агитацеи отдела заве-дуьше нов. Субботинас. ишта кхыбараша дийнар хоржамашта кийчо яра организаценнн деша-ех, хоржамаш участкашка агит-пункташа-дикагIа болх бербола гIулакх вIашIехьакхахарх. нах бахача моттигашца массово - по-литически болх чIоагIбарах, ишта кхыдола деташ.

300 ЭЗАР СОМА

,МАЬХА...

Дlабахача биъ бетта дахьа къахьегама толамаш алсамлоа-хаш къахьегаш я укх май бетта Грозненски химически комбината коллектив. Товарни продукцин аванеарен цунна ределенни арен хьалхара 15 деи залани 110 процент кхоачашъяьй но. Планага лаьрхIачу соагIа аванйийай 300 эзар соагIа сома тайп-тайпара продукци.

Уж толамаш доахача йьожача социалистически яхье хьалхара моттиг ьыкгай Калюда Юрий Николаевич дерг латтача цеха коллективо.

А. ТЕТЕРЕВА.

«СЕРДАЛО»

2-гIа сагI. 19 май, 1973 шу.

БАРТ БОЛЧА КОЛЛЕКТИВЕ

Сунженски районна «Путь к коммунизму» колхоза № 2 йолча шуйрий-товарни ферма хьайбаш леладераша ййслагIча пятилетка кхоналагIча, хондамбечу шера доккхийн бехктохъамен деккарашна отгадья шоашта хьалхашка. Уж дикагIа кхочашшлара шерра социалистически яьь а йоаржаяь кхъьсташ ба уж. Вишитта массех шера колхозе котало а йоаккхаш районе дикагIчарна юкъе йолаш хьайоагIа шу ферма бартбола коллектив.

Дукхахьа кхъех бола нах ба ферме кхъьсташ: эрсий, украинаш, IгалIай, эрмалой, аварташ, кхыча къамех бола нах. Кхъьсташ а вахаре а шоайла вежаршташ IуIлакхаш леладу цар. Хьалхашка латта юкъара производственни IуIлакхаш дикагIа кхочашшлара шоайла яхье бабина кхъьсташ вIашкъюз коллектиш, чIоагIбу цар бартъ.

Производствес шоай хьалха латтараш а ба ферме. Уж ба эрсий кхаьнах Ковалева Антонина, Изотьева Антошна, IгалIай кхалсар Гайдамирова Тамара, аварка Касирова Елизавета, украинка Иовик Ирина, турме Бурзули Инья, кхыбарш.

Уж цер хьалхарча кварталера шер хьайбаш леладераша. 130 тонн мара ца йоагIача паччахьалкхенга 156 тонн шура ехкай.

Шолгагча кварталер кхочашшле дешан кхы а доккхагIа, бехктохъмегIа декхар латт ферма болчлоцта хьалхашка. 240 тонн шура йолча ешап ба уж паччахьалкхенга, Хlара дийнах ihап 2733 килограмм йолча 3000—3120 килограмм шура дIайоккхуш цар молзаводе. Апрель бетта ехкай 70 тонн совIга шура.

Iштта лакха толамаш даха мишта карагIдуьл ферма хьайбаш леладераштаI Из хаттар дар ас шурий-товарни ферма заведующа коммунистера, колхоза партком членера Сидорова Надежда Ивановнаера.

— Ферма коллектива кхъьсташ ишттa овсарне хилар цхьаннена а кхайле еше а толам баккхара аьтта туху хулийта бахьанаш духха да. Эттара хьалха производственни болх хетамна вIашIтехьбаьккхаб, моттийтара довацаш каст-каста атог а еш социалистически кхъ леладера тоздаьд, тIаламаза гIулах, хьалхашка латта декхар кхочашшлара хIарне а массане а бехктохъам лакхбаьб. ШоллагIдалле, хьайбаш мошкча конвейер тIа пхьаро бокхьа торо хулийт продукци совъкхаха, — йоаз Надежда Ивановнас.

28 апреле деза мошца доаккъар тех хьайбаьта. Хьлуш совъяла йолаелар доахьаргера кхочашшар йола шура, лаккъеннаш цун хьонал.

Хьайбаш чудохьакаш кхоъ новмешени-корпус я ферме. Корпусашка йоккхагIйола доаркаш хержай производстве хьалха латта Гайдамирова Тамара, Насырова Елизавета, Безватеева Тамара. ДикагIа хьокхамаш доах шоолагIчеи кхоалагIчеи корпусай доркаша. Хlара кхоабача Iаттагара этгара дукхагIа шура дIайоккхаш цер кхоачашшар ду корпусай доркаша.

ДукхагIйола ха ферме йоаккх заведующе Н. И. Сидорове, зоотехника Хаштыров Мухарбека, фельдшера Асрани Ашота. Цудуьл долар-доаглар ду, хьан мишта болх бу хов, ферма хьал дика дова цара, производствен ни болх а йоаккх IаIаш вIашIтехьбоаккхалу. Лоаппа яьлча, шоай йоаккх елга кхетадеча ферма доаркаша, сиотинкана, механизатора хьалха хьанар ца ходеш кхъьсташ.

Хозчоч кхочам бан ше аиш йоаяш хI я хIаннара ю, хIана яьлча, IалIаш кIаргIальнир производствена кхъеклуларо дукха дIадех. Цудуьла практика теорена довзара йоагIаш йола йоаккх ю, хьайбаш леладераш квалификацин лакхъара лаьрхIа курсаш вIашIгIенкгаI колхозе. Шерра-шера деш ду курсашка доркраша.

Мел дукха дешарах, IадмаI кхоагIдашнарах баьха кхъьскхуьдарах хIама хургдаш, нагалъа данна тешшаме доакъара база чIоагI ца йича. «Шура Iатта метташа яр яхаш да эрсий кица. Кхочам хиллар тайп-тайрачу доакъараша хьайбаш IалIашбар ферма кургалгIона. Шерта силос, сенаж, йол, баьцовгIаш, баьсти пийнача юртбоахама культураш ца, концентраш хIарах пурI яккхара боарам лох ца долийташ, хьайбаш гIеп ца долийташ дика Iангара доахаделлар ферма коллективана.

Аьхи хьайбаш доакъадара культурин даьгIенна лаьрхIа йоккха участок я фермана гавна йоаццаш. Мошача доакъара лаьр хIа юртбоахама культураш дIаюо цу майда тIа. Хlана гурахь муьл дIабийнача 15 гектар хулача участка тIа хийца доахап. Ферма тIа хьатIаяхоачача 70 гектара тIа ширца хана яьлча кIа да гурахь дIабийна. Хlара доакъараша даьрхIа бIаьсти 60 гектара тIа поросхца эбаь кеп, 20 гектара тIа дукхача шерашка тIаюьла баьцаш, 35 гектара тIа судаггса бух, 30 гектара тIа эспорцет, 120 гектара тIа хьажIаш дIайийнай. Берташ бола 545 етт а тIекъа ферма дерриге дьайбаш диза долаш кхабара кхочам хургба цох. ЦудоагIа, ферма заведующе маяхара, колхозе складера концентраш а кхуьхьарбе.

Массеех шу да вIайчача Iаиграца кIаьддеш хьайбаьта доакъар тезлага ферма корпусашка вIашIтехьбаьккха. Цу гIулакхо чам болашгIа хулийт доакъар. Тlакха хьайбаьца дикагIа дуьз яь. Кормоцехера муж нйбе вIаш бо-ваш да хьайбаш леладераш цхьабакъда хIара хьайбаьца мел машех кормбикорн хьахех ха хала — раздатчика тIа доакъар хьакхоч. Массеех мишт яьлча пу лине тIа латтача 1200 сиргIага дIаккхоачаргда из.

Юха а команда хьахоз: «Кийчлеш? Иштта шоашта йоагIа доакъара порци дIаэларгьа кхыча лине тIа латтача хьайбаьца я. Уж тайпа лини барХI я ухаза. Станислава хьалхашка латтача телеэкрано хьахьоч хьайбашка доакъар дIа мишта кхоач, из кийчеча цех доаллар.

IIIагIа телевизионни передачашка дьежа Iемад вай, заводашкен транспортера тайп-тайпарча процессашта доал де телевидение новкъостал делга хов вайна. Хlанз юрта кхъьсгагмохуьи тешшаме новкъост дуьшш латт дох.

Вай воаши йола установка Тамбовски аграрно - промышленни объединене хьайбаш чуоттаяь хгоабача экспериментальни окромочнике оттанз я. Цьхьан тхов кIала я кхо гектар дIалоаца здани. Ухххза цхьан хьанна 10 эзар сиргIа хгоаб. Цу доккхача IуIа Iунал ден верриге 9 сар мара вал. Лаьрхьча ду балха кийчбеш хиннаб уж. Хlанз цар балха специальностех скотник а ца оалаш, заводе санна, оператор оал. Хьайбашта де дезача гIулакхий еррига процесс; доакъар кийчдарш дIаделлар, помещенеш цIенъяра болх механизмайн автомататаш новкъостъяча управление пультара телача командах чахчбоаккх.

Шера дукхьал ду цхьан комплексо 20 эзар хьайба паччахьалкхенна дIачулургда, хIара хьайба дозал кIъера лаьрхIача 400 килограмм хургда.

Комплексе конструкци вIашIтехьбьккхаш «Тамбовкхоз» проекта яхача институто. Помещене чу бокъъаш яц. Тхоона тIа яхха плиташ колоннаш тIа яда. Шиъ тайпара йоача конструкце торо ешап. Iалачъаьте дукха гIишлоп материаллаш яхое.

Хьайбаш чуоттадь кхоаба из тайпа механизированни комплексаш Тамбовски областа хIара районе я. Областа боахамаша луча дерригача дукхах 60 процент хьайбаш дукхи ду цар.

СУРТАШ ТIА: оператор Зимарин Станислав хьайбашта доакъар дIадалара процесса деша деш ва; кормоцех; чуоттаяь кхоаба сиргIаш.

А. Акимовен В. Ходикован сурташ.

ТАСС фотохроникера.

ЦХЬАН ТХОВ КIАЛА 10 ЭЗАР СИРГIА

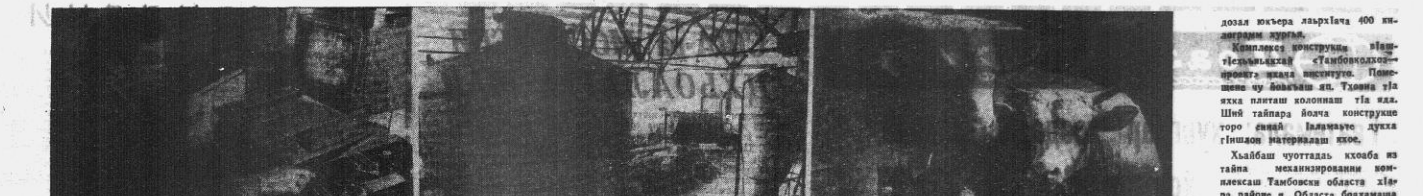

— Хьалхара лини, доакъар тIадотта кийчле!

— Доакъара цех, дьрдехьарча транспортера болх дIабелабу, — хьахоз радио чу оператора оаз.

Оператора Зимарин Станислава кнопка тоIасшис а транспортершца платформенни истола тIа

ОБРАЗЕЦ

ТОРОНЕХ НИЙСА ПАЙДА ИЙБИЧА

Хьайбай продукци дукхагIа якхараи кийтъярап яьржача Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе бе хьинар, пиз ца яхобеш къдъяташ лакха толамаш доахап хьабоагIа Ведана районе С. М. Кирова цIерагIча колхоза хьайбаш леладераш. ИблагIча пятилетка кхоалагIча, хондамбеча шера доккхаман цIеча уголюкча хьокхамай доска тIа дIаязду. Хьалха латтарай балха оппат шерра йовзийт производственни совещанешка, де дезарех душ пятиминутокашка, кхет-каста араалоаз пенгаета, бюллетень, молши, кхьъсгамеи производственни дисциплина чIоагIдарах, кхьъсгама овсарле дакъъярах, кхыдоль пешаш дуушши кест-каста беседаш ю ферма воевтетозаннача.

Дикагlбола хьайбаш леладераш бузна бесам ба са. Хlаьта уж духха ба цу ферме. Шера керге этгара халагIа долча Iан бетташка 150—180 килограммага дIахкоачаш шура йоаккхар пар хIара тIачIоагIбаьча Iаттагара. Дика хьокхам ба из. Уж ба доакъаш М. Мерешанская, И. Новик, М. Газарева, А. Козалева, Л. Журавлева, А. Изотьева, Л. Гайтукаева, Т. Гайдамирова, Е. Насырова, кхыбараш.

Цхьадолча хьакъе доаккъай кхъьсгагн бежаIуеч, механизатореч тIайна ба. Из дика кхетадеш болча бежаIуша Бардули Ильяс, Алехин Василе, Ткачук Михаила, Восиленко Егора, механизаторанна Насырова Каримала, Спиридон Павела шоаш хуобаш балха шоаш бол-бола участкашка.

Уьк шера хьалхарча ах шера паччахьалкхенга 370 тонн шура йоаккх еаши ба ферма хьайбаш леладераш. Хlаьта цар из цифра тIехьъккхийта лерхI. Хlанз лийнах хIара хгоабача Iаттагара 6 килограмм шура йоаккх ферме. Дика яьлкам ба из. Хlаьта дIаэлоаргьа кхыча йоаккх йола шура тIакхетаргара этгара аьттун болашгIа йола ха май 000. Хlаьта хьалдашка латта доккъаш диэза йоачашшара резервеех нийса пайда эпара уйлаш тIаерзаяь кхъьсгаеш я ферма барт бола коллектив.

С. КОРАБЛИНОВ.

КЕМЕРОВСКИ ОБЛАСТЬ. «Кемеровоуголь» комбината «Черниговский» яхь кIора бохькха моттиг — кьона лаккача механизацце предприяти. Хlара дийнахьи бибсанне укхазара пхиъ-ялх эшелон кIора Урале, Казахстане, Средни Азе бола.

Ер шу доаделена денз забой чура эра а дашкха эпача моттигашка планиа совIга 40 азар тонн доагор дIадахьийтаг горизонташ. Хlаьта, шоай цIей — шахтера Ди хьатIахкоачаш коллективо доиз денпад планиа совIга бахьква кIора бе азар тоннага дIахкоачабе.

СУРТА-ТIА: автосамосвалаш тIа кIора тIаботташ латтъ.

А. КУЗЯРИНА сурт.

ТАСС фотохроникера.

МАССАНАХЬА ХЬОКХАМ ТЕЛ

Карабулакски химически реагентий завод кхыча болдоцета юкъе белгала ва ала хIама дац технологически цех ремонтни группа бригадир Тишков Иван Федорович. Юкъъера дегIара, хIабесна кора, маьхо йоагаяь хобаенна юхь йолаш, ший дегIана ина бола болхо ва яз. Цун кхыгам бIаргалайча хозрIолам да уж балхата дашка долга, хIана аьча цюнкап яьина да уж. Дукха худ ремонтинкаша де деза баьхан, чала я чоалане з худ уж. ЦьхьабогIа, маьхо йоагаяь хобаенна юхь йолаш, ший дегIана ина бола болхо ва яз. Цун кхыгам бIаргалайча хозрIолам да уж балхата дашка долга, хIана аьча цюнкап яьина да уж. Дукха худ ремонтинкаша де деза баьхан, чала я чоалане з худ уж. ЦьхьабогIа, маьхо йоагаяь хобаенна юхь йолаш, ший дегIана ина бола болхо ва яз. Цун кхыгам бIаргалайча хозрIолам да уж балхата дашка долга, хIана аьча цюнкап яьина да уж. Дукха худ ремонтинкаша де деза баьхан, чала я чоалане з худ уж. Иван Федорович чакхдоахуьча хьалача балхех тамашшеи худ цунна лаьна кхьъсташ болча позвонкий. Сенане болча нахах оал ца лIаяьаер аьина кIалабусарбоозшарех бе уж аьле.

Сийлаьъ - бокхха Дай-мехка тIом лаьттача шершка а дукха хало Iовша йийзар цун. ТIом хьайнача хьалхарча деношка я кхыча латаш волча моастагIчунга тIом бе. Дахье лорае вазар И. Тишков. Карабулаке болча тIом нанаеи сесагеи тIем тIа водача хана аьлар ер деши: «Советий Iьалха доаккхуча хана мейра латташ хиннача хьай дай сий доаккъар Iолаша денеп, ийгаял гойташ дучхьал отталахь моастагIчунга. Дукха бIаргалайра Тишков Иванна тIем тIа хинзиъа дIъ шера. Из кхье болзаш хуьчамаш гIелонна дивизе йIдоша дукхаха денеп, майрал гойтар моастагIчунга. Цатача хана, Щимкха з биилгребенсоня Россе Ясса яьа ерриге бIаьсташ долаш доаккъ ший Iадохий, таш лаьтта кхиза тIом хIаьта дукх. Иван Федоровна. Ясса-кишиевски операторе чакхъяьккар Бобашаш тIом а беш немецко - фашистски оккупанташ Молдавн, Румынски бIухонца цхьана кхиза тIом а беш немецко - фашистски оккупанташ Румыне территори.

Къьсгта кхиза тIом лаьттар Синстьянкоко хгара аьтторе кхе. Цига майра, денал долаш латара. Иван Федорович а дер «За оборону Кавказа» яха медаль, из дар кхидолча сиргIатаяьта тIа. кхийтта цхьаьъка сонтIа.

1945 шера тIа а вена И. Ф. Тишков — запаса лейтенант хьинар хIо ца дешт къьсгта воллавелар, хIана эльча цу хана чIоагIа эшап дар балха кулгаш. Къьсгташ охьахьа «Октябрьнефта» контора тракторни колонна тракторнет волаш къьсгагн хилар из, цул тIекъагIа механизмаш балха болх бир. 1971 шера Карабулакски химически реагентий заводе балха воагIа коммунист И. Ф. Тишков. Цун бергига болх бувзабечена хиннаб промеслашца. Цудуьла цунна дика хоа буруш тохача хIара метра боагIаш бе ла мах бе. Цудуьла ший яхан хьинарэ хIо ца деш къьсгет цо заполе бочун детергенташ хIама химически реагенташ дукхагIа хилийтара, из я буруш детгарий «маьхе». Иштта хIинаре къьсгарах дукха тоаба тIа тIаьхьа цунна.

А. СИНЧИКОВ,
Карабулакски химически реагентий завода ВЛКСМ комитета член.

ЪЪАХЬЕГАМХОШТА ШОРТТА БАЬЦАДААРАШ

Дика дел кхаьнкарен сомий бешамашкарен балхан Гроозненски района «Родина» совхозе. Хlанз вазар деш йоаюх баьцадараш леладу бригадан. Шоайла социалистически яхье а баьнна къьсгаш ба ду бригадай болхой. Нарсаш, помидораш, кабачкаш, кабуд, къьюла баьцадараш да совхоза кхачаш. 600 гектар лаьтта да уж дIалоаннар. Лика къьсгадьяннар баьцадараш. Шолгахула йоаккх ешап ба царна бригадай болхой.

Социалистически яхье хьалхе лелаю и. и. Иоспелова, Шапаравае, Солнышкине кхуьгадеча бригадашна. Сийлен грамоташ ахчан премеши слар совхоза партгкомо ц бригадай къьсгагамхошта.

Тоъал ха я совхоз паччахьалкхенга редне лоаре йолаенна. Хlанзле 70 тонн редне дIалаьхийта бахьнаш баьцадараш лелдераш. Уьк деношка хьаргIойлаш я кабуд а.

Ф. ВОЛКОВ,
совхоза керттера агроном.

СБЕРКАССАЙ—ДУККАГIА ТЕРКАМ

Къьхьегамхой хьал-торо лакхъенна хилар бокъонца бакъду оберегательни кассашка Iодеяка ахчанаш уж Iодеякан бола нахи тIа-тIа дукхагIа хуьлаш эпара. Дlадахьача шера сберкассешка Iодеяка ахчан 7,7 миллиард сом дукхагIа а хинна уьк шера 1 январь тIакхоачаш 60,7 миллиард сом дар мехка, хIаьта ахчан Iодеяка нах 80 миллион саг а хилар.

Хандаяза дукхагIа ухI Нохч-ГIалгIай АССР сберегательни кассешка къьхьегамхошна Iодеяка ахчанан уьк Iодеякхаяр оолаяь шера 14,7 миллион сом дукхагIа хилар. Ер шу долалуш республикерча 230 эзар совIга нака сберегательни кассашкарна шай сметаш тIа хилларна 175 миллион сом гарга ахча.

По дика хьехьокх къьхьега дукхих нах сберегательни кассех чIоагIа тешаш хилар. Кхийча пахих хIаранаа хIана вай яьина ва хIанз сберегательни кассина леча гIулакхех пайда эпаш. Из цхьа бахьан доацап дац, хIана яьча Советски паччахьалкхенго чIоагIа йоаккх юкъе сберкассашка ахча Iодеякхаш хьаптаа лорадара, хIаьта шоаш къьхегаш дарахкахуьи Iоздаьчуьи дай шоашт хилара йола гражданий боъкъо законо лорааш я. Сберкассашка шоай ахча чIоладеранта йоккхий льготаш тоI. Царех доархIамегIа яраш: ахча дIаюлла чIоладарах мах тIало. Алхха дIадахача цхьан шера вай республикерча сберкассашка ахча чIоладеранта процентийн кхаж барен хьисапе 3,5 эзлиион сомгIа сом деннад.

Хандаяза чIоагIлу бахача пазандаца - сберегательни кассай бузаяьаш, цудуьла цар болх а тIа-тIа дукхагIа худ. 1972 шера хьа хьаяшши а дIадахьа 3,9 эзлиион гарга е 1968 шерагIчу 600 эзар дукхагIа операци яьй цар.

Вай паччахьалкхенна чIоагIла хьашт долаш да сберегательни гIулакх массе мотте чIоагIа дегIаахар а хьан юкъъ мукъа дисга бахача ваьха дача мамогта дукхагIа сберегательни кассашка Iолла паччахьалкхен оборота юкъъахар а. Цу ахчана доккха новкъостал ду коммунизм хьалъеча социально-культурни мероприятеташ финансировани акредитозаяш а яра.

Бахача паха шоашта Iоадаь ахча Iодеякхаяр вIашIтехьа а лоаяаь, сберегательни кассина къьхьегамхошта новкъостал ду шоай къьсгта бюджеташ ийсаяь лелаяра. Кест-каста а пагIнаваль а сберкассашка ахча дIадехкарца къьхьегамхошна, шоай гIулакх юкъъагIа ца а дуташ, шоашта пархIатта ахча Iоалу дIаюо пархIатта ахча Iоалу къьхьегагIа хьашт дола хIама дизагIа кхочашдар духьа.

Къьхьегамхой аьттун хургбогча тайпара цIена гIулакх дана фонех пал — болхлоштеч гIулакхеча пахан предприятешкара доагIа дерригча алаяий кхыдола дучхьа, центральни бухгалтери болча райпанашкара хьехархоштеч медицински болхлоштеч сберкассешка гIолла дIателгар.

Бохакача лоархIаме я сберегательни кассаца юкъ аккредитивни переводни операцеш. Масала, 1972 шера Нохч-ГIалгIай сберегательни кассаца 12 миллион сом вкладаеи кхочашъа дIа а яхьийтаб, аккредитиваш а ешнаб. Из белгалгача хана уж ахчаш хьалъеча бохьама оборота юкъъера да доалаш дисар доккха маIан долаш да.

1972 шера мае СССР Министрий Совето бакъа сонам тIа болгалъий мехка сберегательни гIулакх дIаю дегIадоладараш тIаерзаяь чакхIоаха мероприятеш. Цу сонамга хьежжа Iалашле деанш да сберегательни кассеаи организашонни чIоагIъеларна бахача наьха ахчан доходанн алсемьиларга хьежжа йоагI-йоагIгача моттигашка уж Iоскьидеп.

Уьк гарттагча хана дикка шерде дерхI сберегательни кассина къ гIулакх. Бахача паха дечна расчетно-кассови гIулакхий гIойдеранти пархIатгIеи йола формаш шерагIа юкъъдкхъьарбе. Уж шера цюлагIча квартале дена вай республикнке юкъе-йолаеш я паха йийача автомобилекя мотоциклеки сберегательни кассай чеъчашца ю расчеташ.

Сберегательни кассай болх хьашкина докхка кассаца эттад подписаяга ецка хинна Паччахьалкхен заемий облигацеи хьагарабаннаб, заемаш йолаш болча бухгалтерала, заемаш йолаш болча бухгалтерала, заемаш йолаш болча бухгалтерала

ТАХАН—ПИОНЕРСКИ ОРГАНИЗАЦИ КХЕЛЛА ДИ

ЛЕНИНА ЦIЕРАЦА

Сийлахь - бохкучу Октябро хьакхелла Советий республика мегара хьалхарна гIирг коммунистически группаш дахьа а хиппа дIаэттар. Пионерче сийлахь никъ хьабенаб Коммунистически партен Ленински комсомолен кулгашна. Тахан, Еррига союзни пионерски организаце 51 шу дуга ди хьатIакхьачча хана, цIахьча а кхы цIахьча а ю кха хьон вай мехка пионерче хьабенаш ваккхаза. Пионерски организацне дерриг истори, шиъ эгIара хьалхара гIа баха ю болаелча зенз Ленина цIераца дувзаденна да. Комсомольски пионерски болаше терахь прак тикен лерIаяра IалIашмте бохкучаш лоарIаме хиннад РКСМ III съезде В. И. Ленина дан белгалдолалоп дола къамбал. Ленина цу хана кагIархошта комсомолан хьалхе Iомалаш ювина хьалхашка ю оттадь хиннг лекъар тахан а тIехьа пионерче болаеч терахь пионерски организацне 51 шу дуга ди хьатIакхьачча хана, цIахьча а кхы цIахьча а ю кха хьон вай мехка пионерче хьабенаш ваккхаза. Пионерски организацне дерриг истории, шиъ эгIара хьалхара гIа баха ю болаелча зенз Ленина цIераца дувзаденна да. Комсомольски пионерски болаше терахь практикен лерIаяра IалIашмте бохкучаш лоарIаме хиннад РКСМ III съезде В. И. Ленина дан белгалдолалоп дола къамбал.

Пионерски организацин хьахлорги цо болх беш яьккха йохкча юкъа Н. К. Крупске цIераца яйха хьа юзвенна. Цо цIе лерIаяра гIа- ларца дуккхача цIахьа самодеятельностех кор гIортолла еш йолча советски общественна. белгалдолъад Наталья Константиновна, цIахьа да беранна кагIархойн общественни кIанцар долаш хуьлга. Бохкучийчарна тIехьа цIахьа- ча